

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 101, Şubat 2020, s. 312-322

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.41590>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

3.01.2020

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

29.02.2020

Dr. Metin YILDIZ

Gençlik Spor İl Müdürlüğü, Beden Eğitimi ve Spor, Spor Yöneticiliği
metinyildiz.2323@gmail.com

Prof. Dr. Bilal ÇOBAN

Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor
bcoban@firat.edu.tr

GENÇLİK MERKEZLERİ BEKLENTİ ÖLÇEĞİ (GMBÖ) GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Öz

Bu çalışmada gençlerin gençlik merkezlerindeki etkinliklere katılan bireylerin Gençlik Merkezlerine yönelik tutumlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir beklenti ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde geniş bir literatür taraması yapılmış madde havuzu oluşturulmuştur. Spor bilimleri eğitimi ve gençlik liderlerinden alanlarında uzman olan kişilerin görüşleri doğrultusunda beklenti ölçeği taslağı oluşturulmuştur. Sorular 5’li Likert tipi şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçek “kolayda örnekleme yöntemiyle” gençlik merkezlerine üye 2053 gönüllü gence ulaşılmış ve ölçek uygulanmıştır. Elde edilen verilerden yola çıkılarak yapılan AFA sonucunda 17 maddeden oluşan ve 2 faktörlü bir ölçek ortaya çıkmıştır. Açıklanan varyansın KMO değerinin ,95, Bartlett’s Sphericity testi $p < 0,001$ (x^2 : 21985,723; df :136; p :0,000) olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha değerleri; “duyarlılık” boyutunda ,92 “kişisel gelişim” boyutunda” ,88 ve ölçeğin tamamında ise ,94 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre geliştirilen Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği’nin (GMBÖ) 17 sorulu 2 faktörlü geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir ölçek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Gençlik, Gençlik Merkezleri, Beklenti

DEVELOPMENT OF YOUTH CENTERS EXPECTATION SCALE (YCES) THE STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Abstract

In this study ,it is aimed to develop a valid and reliable expectation scale towards to youth centers to measure the attitudes of young people,participating in the activities in youth center.During the scale development process,a huge literature review was conducted and an item pool was created.With the opinions of experts in the fields of sports science education and youth leaders,a draft of an expectation scale was created.The questions are graded as a five-point Likert type.The scale was reached by 2053 volunteer young people who were members of the youth centers by “easy sampling method” and the scale was applied.As a result of the explanatory factor analysis based on the data obtained,it emerged a 2 factors scale consisting of 17 items. The explaining variance of KMO value was determined to be 95,Bartlett's Sphericity test $p < 0.001$ ($x:21985,723$;df:136;p:0.000).As a result of explanatory factor analysis,.Cranbach alpha values of the scale;it was found as sensitivity 92 as personal development 88 and 94 as a whole. It was determined that the Youth Centers Expectation Scale developed according to these results is a valid reliable and useful scale with 17questions and 2 factors.

Keywords: Youth, Youth Centers , Expectation

İnsan hayatının en aktif olduğu dönem olarak da ifade edilen gençlik, çocukluk ve yetişkinlik arasında kalan bireyin sahip olduğu statü ve toplumsal konumu belirler. Hayatın getirdiği sorumlulukları yüklenme aşamasında olan gençler, bu aşamada birçok sorunla karşılaşır. Gençlik kavramı Batı medeniyetinde çocuk olmayan kişiler için kullanılır. Birleşmiş Milletlerin 15-24 yaş arasındaki insanları genç olarak tanımladığı görülmüştür (Heaven C, Tubridy M, 2002).

Türk Dil Kurumuna göre genç; “Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşısı, gençlik zamanındaki özelliklerini koruyan, dinç, zihin bakımından yeterince gelişmemiş, toy, yeni gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan.” diye ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu Erişim Tarihi: 22.01.2020).

UNESCO ise gençliği şöyle tanımlamaktadır:

1. Gençlik yaşı, 15–25 arasındaki bireylerden oluşan bir yaş grubudur.
2. Genç, eğitim hayatına devam eden, hayatını idame etmek amacıyla çalışmayan ve kendine ait bir evi olmayan bireydir.
3. Genç, zengin hayal gücüne sahip olan, cesaretli olmanın çekingen olmaya ve maceraya atılma isteğinin rahatlık duygusuna baskın geldiği insandır” şeklinde tarif etmektedir (Aydın, E. ,2012).

Nitekim gençlik kavramı sosyolojik, psikolojik ve demografik açıdan farklı şekillerde ele alınıp tanımlanmaktadır.

Beklenti kavramı genel olarak sonucu kestirilemeyen eylemler karşısında takınılan tutumlar, eğilimler veya psikolojik ruh durumu olarak ifade edilebilir (M. Hashem Pesaran,1987).

Başka bir tanımla beklenti, kişinin, belirli bir fiilin belirli bir gaye ile neticeleneceğine geçici olarak inanması şeklinde ifade edilebilir (Vroom, VH., 1964).

Görüldüğü üzere beklenti kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Beklenti kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Beklenti, bireyin içinde yaşadığı sosyal ortamda algıladığı anlamların birey tarafından yorumlanması ve bununla birlikte tutum ve bekleyişe girilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Jussim L, jacquelynne E, Stephanie M.,1996).

Gençlik Merkezleri, gençlerin serbest zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmak, gençlerin gelişimine katkıda bulunmak, gençlere rehberlik ve danışmanlık yapmak, bununla birlikte gençleri zararlı alışkanlıklara karşı bilinçlendirmek ve onlardan uzak tutmak amacıyla sanatsal, sosyal, kültürel, eğitsel ve sportif faaliyetler, tarihi ve kültürel geziler, kamplar düzenleyen merkezlerdir (Yılmaz M. ,2015).

Bu bilgiler doğrultusunda gençlik merkezlerindeki etkinliklere katılan bireylerin beklenti düzeylerini belirleyebilmek ve memnun kalınmayan konularda iyileştirmelere gidebilmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Evren -Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 yılları arasında Türkiye'deki Yerel Yönetimlere bağlı Gençlik Merkezlerine üye olan bireyler oluşturmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın evreni "kolayda örnekleme yöntemiyle" 7 büyükşehir (Adana Büyükşehir Bld. G.M, Erzurum Büyükşehir Bld. G.M, Eskişehir Büyükşehir Bld. G.M, İzmir Büyükşehir Bld. G.M, Kayseri Büyükşehir Bld. G.M, Manisa Büyükşehir Bld. G.M, Şanlıurfa Büyükşehir Bld. G.M.) 5 şehir (Çankırı Bld. G.M, Çorum Bld. G.M, Elazığ Bld. G.M, Rize Bld. G.M, Tokat Belediyesi Bld. G.M) ve 8 merkez ilçe (Bursa Nilüfer Bld. G.M, İstanbul Ataşehir Bld. G.M, İstanbul Beyoğlu Bld. G.M, İstanbul Esenyurt Bld. G.M, Gaziantep Şahinbey Bld. G.M, Malatya Yeşilyurt Bld. G.M, Şanlıurfa Eyyubiye Bld. G.M) belediyelerine ait toplam 78 Gençlik Merkezinde 2017-2018 yıllarında faaliyetlere katılan 898'i Erkek (%43,7) ve 1155 (%56,3) kadın üye olmak üzere toplam 2053 bireyden oluşmaktadır.

Ölçek Uygulama

Gençlik Merkezlerinde Etkinliklere Katılan bireylere İlişkin Beklenti Ölçeğinin maddelerinin oluşturulması sırasında öncelikle yazın taraması yapılmış beklentiye ait ölçekler incelenmiştir. Gençlik Merkezlerinde aktivitelere ilişkin beklentiye ölçen çok sayıda soru havuzu oluşturulmuştur. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Merkezlerinin web sayfasından (anket.gsb.gov.tr/ Erişim Tarihi 19.10.2017) beklenti anketine ait çok sayıda soru alınarak araştırmacı tarafından yeniden düzenlenmiştir. Ölçme aracının kapsam geçerliliği için Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinden 3 farklı Spor Yöneticisi doktoruna, Sağlık Bilimleri Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Biyoistatistik Anabilim Dalından 2 farklı istatistik uzmanına ve Elazığ Gençlik Merkezlerinde 10 yıl üstü görev yapan 3 Gençlik Liderinin görüşlerine başvurulmuştur. Türkçe dil kuralları açısından dil uzmanları tarafından da incelenmiştir.

Görüşler doğrultusunda ölçekte gerekli düzenlemeler yapılmış 17 soruluk beklenti ölçeği taslağı oluşturulmuştur. Sorular 5'li Likert Tipi olup (1= Çok Memnun, 2=Memnun,3=Kısmen Memnun,4=Memnun Değilim, 5= Hiç Memnun Değilim) şeklinde derecelendirilmiştir.

Yöntem

Güvenirliliğin belirlenmesinde kullanılan çeşitli yöntemler vardır. Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği 2053 katılımcıya uygulanmıştır. Gerek örneklem sayısının yüksek olması gerekse ölçeğin uygulandığı kişilerin sosyo-ekonomik durumları nedeniyle ölçek bir kez uygulanmıştır. Katılımcı sayısının yüksek olması diğer güvenirlilik kestirim yöntemlerinin; belli aralık veya zaman dilimlerinde ve aynı fiziki koşullar altında uygulanması gerekliliğinden dolayı ölçek geliştirme sürecinde bu kestirim yöntemleri tercih edilmemiştir.

Bu durumdan dolayı ölçeğe dâhil edilen kişilerin psikolojik ve sosyal durumu göz önünde bulundurularak güvenirlilik kestirim yöntemlerinden olan Cronbach Alfa katsayısı kullanılmıştır.

“Cronbach Alpha kat sayısı genel anlamda içsel tutarlılık güvenirliliği ile ilgilidir ve ölçeğin bireylere sadece bir kez uygulanması bu yaklaşımlar için yeterli olmaktadır” (Alpar REHA, 2014).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 25 ve Amos 18 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler Faktör analizi yapılarak ölçeklerin alt boyutları belirlenmiştir. Verilerin Açıklayıcı Faktör Analizine (AFA) uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testleri ile uygulanarak incelenmiştir. Amos programı yardımıyla oluşturulan ölçeklerde ölçek geliştirme sürecinin önemli bir kısmı olan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanarak ölçeği oluşturan alt boyutların doğruluğu tespit edilmiştir. Alt grupların güvenirlilik ve geçerlilikleri Cronbach Alpha yöntemiyle incelenmiştir. Ölçeklerin temel güvenirliliği yine Cronbach Alpha yöntemiyle incelenmiştir.

Bulgular

Gençlik Merkezlerinde etkinliklere katılanlara yönelik yapılan beklenti ölçeği taslağının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizinde örneklem büyüklüğünün yeterliliğini incelemeye kullanılan Kaiser-Meyer-Olkin 0,94 bulunarak örneklem büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Bartlett's Sphericity testi $p < 0,001$ (x^2 : 21985,723; df :136; p :0,000) elde edilerek ilişkisizliği belirten birim matrizen farklı olduğunu maddeler arası ilişkinin olduğunu ve sonuç olarak KMO ve Bartlett testleri sonucunda ölçeğin faktör analizi yapılabilir olduğu görünmüştür.

Tablo 1.GMBÖ KMO and Bartlett's Test Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,956
	Approx. Chi-Square	21985,723
Bartlett's Test of Sphericity	df	136
	Sig.	,000

Tablo 2. Ortak Varyans Değerleri

Madde	Maddeler	Faktör yükü
1	Kendimi geliştirmeme katkı sağladı	,619
2	İletişim becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.	,668
3	Özgüvenimin artmasında katkı sağladı.	,651
4	Derslerime katkı sağladı	,566
5	Yeni arkadaşlar edinmeme katkı sağladı	,582
6	Daha sosyal bir birey olmam noktasında katkı sağladı	,613
7	Takım çalışmalarında rol ve sorumluluk almamada katkı sağladı.	,583
8	Serbest zamanlarımı daha verimli planlama noktasında katkı sağladı	,540
9	Yeni yerler görmemi sağladı	,590
10	Sosyal sorumluluk almamda katkı sağladı	,721
11	Kariyer planlamamda katkı sağladı	,607
12	Sivil toplum kuruluşlarına katılmama katkı sağladı	,723
13	Gönüllü çalışmalarda yer almayı istememde katkı sağladı	,710
14	Aile bağlarımın güçlenmesine katkı sağladı	,657
15	Gençlik Merkezi üyesi olmak hayatıma katkı sağladı	,550
16	Zararlı alışkanlıklardan kurtulmama katkı sağladı	,515
17	Milli ve Manevi değerlerimizi tanımama katkı sağladı	,533

Ortak varyans tablosunda bulunan faktör yükleri incelendiğinde madde çıkarma işlemine gerek olmadığı görülmektedir. Ölçeği oluşturacak olan bu maddelerin öz değerleri 1 den büyük olanlar faktör yani alt boyutları oluşturacaklardır. Öz değerler tablosunda da görüldüğü üzere iki adet faktör oluşmuştur. Bu alt boyutlar maddelerdeki değişimin %61 ini açıklayabilmektedirler. Bu yüzden yeterli olarak adlandırılmaktadır ve literatürde %50-%60 aralığı yeterli olarak görülür.

Tablo 3. GMBÖ Öz Değerler Tablosu

Faktör	Öz değerler	Açıklanan toplam varyans
1	8,925	52,502
2	1,502	61,338

Temel bileşenler metodu ve varimax rotasyonu seçilerek faktör alt boyutlarında oluşan yükler aşağıda döndürülmüş faktör yükü tablosunda belirtilmiştir. Varimax döndürme işlemi sonucunda 2 faktör oluşmuştur. Bunlardan 1. Faktör 7,9,10,11,12,13,14,15,16,17 numaralı maddelerden 2. Faktör ise 1,2,3,4,5,6,8 numaralı maddelerden oluşmaktadır. Faktör yükleri incelendiğinde 0,35 altı yükler tabloya alınmamış olup faktör yüklerinin yüksek değerlerde olup bulunduğu faktörü iyi düzeyde temsil edebileceği görülmektedir.

Tablo 4. GMBÖ Varimax ile Döndürülmüş Faktör Yükleri

Madde no	Maddeler	Faktörler	
		1	2
1	Kendimi geliştirmeme katkı sağladı		,722
2	İletişim becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.		,729
3	Özgüvenimin artmasında katkı sağladı.		,733
4	Derslerime katkı sağladı		,733

5	Yeni arkadaşlar edinmeme katkı sağladı	,756
6	Daha sosyal bir birey olmam noktasında katkı sağladı	,685
7	Takım çalışmalarında rol ve sorumluluk almamada katkı sağladı.	,605
8	Serbest zamanlarımı daha verimli planlama noktasında katkı sağladı	,531
9	Yeni yerler görmemi sağladı	,749
10	Sosyal sorumluluk almamda katkı sağladı	,787
11	Kariyer planlamamda katkı sağladı	,662
12	Sivil toplum kuruluşlarına katılmama katkı sağladı	,837
13	Gönüllü çalışmalarda yer almayı istememde katkı sağladı	,817
14	Aile bağlarımın güçlenmesine katkı sağladı	,737
15	Gençlik Merkezi üyesi olmak hayatıma katkı sağladı	,585
16	Zararlı alışkanlıklardan kurtulmama katkı sağladı	,653
17	Milli ve Manevi değerlerimizi tanımama katkı sağladı	,589

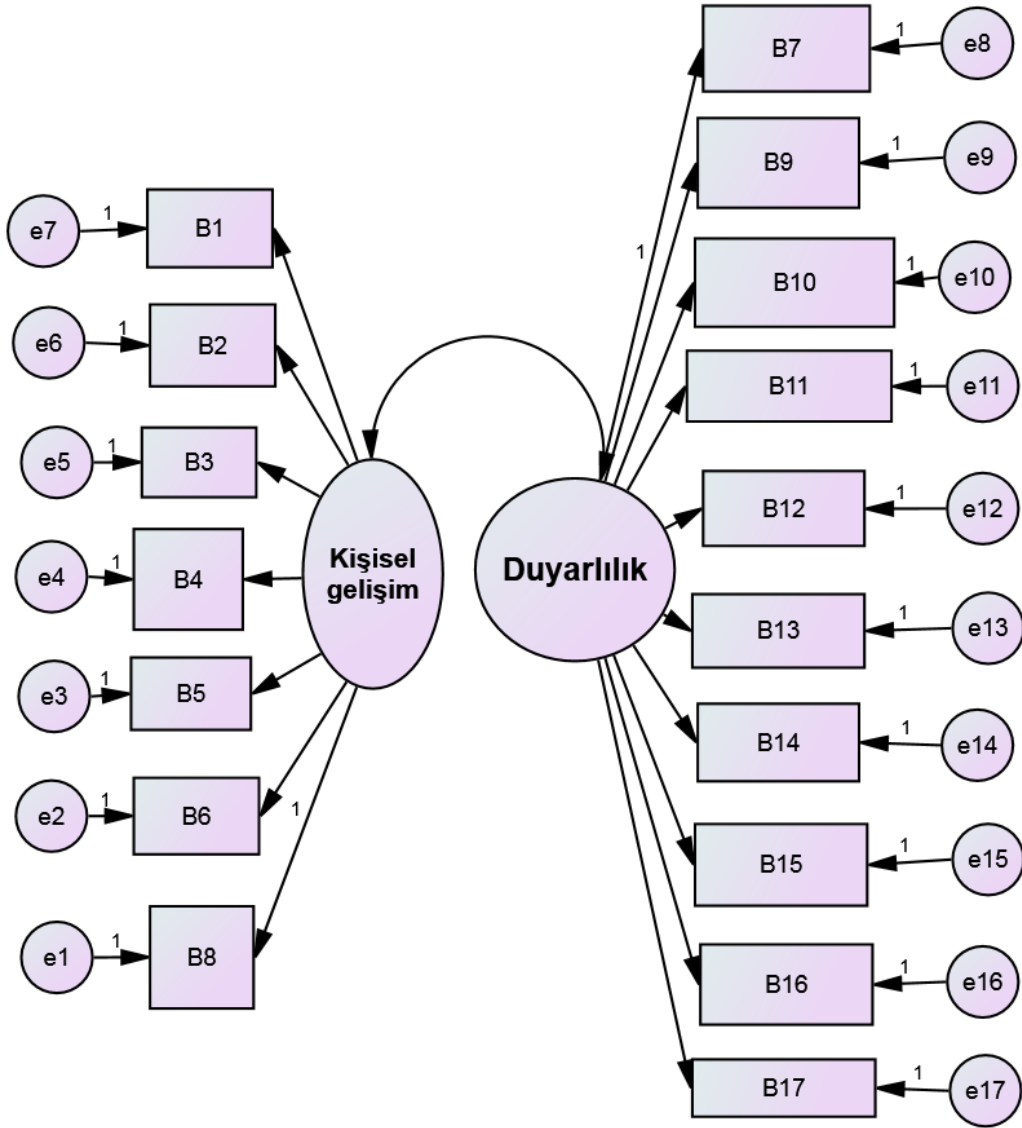
Başlangıçta tek boyutta oluşturulan ölçek açıklayıcı faktör analizi ile alt boyutlara ayrılmışlardır. Oluşan bu alt boyutlar çeşitli uzmanların görüşleri yardımıyla isimlendirilerek model oluşturulup yapı geçerliliği için gerekli olan doğrulayıcı faktör analizine geçilecektir. Uzman görüşleri ışığında 1. Faktör duyarlılık ve 2.faktör kişisel gelişim olarak adlandırılmıştır.

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda oluşturulan 17 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşan bu yapıyı doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Oluşturulan bu modelin uyumluluğunu belirlemek için doğrulayıcı faktör analizinde ki uyum indekslerine bakılmalıdır.

Tablo 5. GMBÖ Model Uyum Değerleri

	Modelin uyum değerleri	Kabul edilen uyum değerleri
X^2 : 746,984	df :180	
P		
X^2/df :	4,8	≤ 5
RMSEA	,063	$\leq 0,05$ (0,06-0,08)
NFI	,959	$\geq 0,90$ (0,89-0,85)
CFI	,963	$\geq 0,90$ (0,89-0,85)
GFI	,950	$\geq 0,90$ (0,89-0,85)

Ki-kare istatistiği (CMIN), GFI, CFI, NFI ve RMSEA yaygın kullanılan model uyum ölçütleridir. Ki-kare istatistiği, $\chi^2/df < 5$ ise kabul edilebilir bir uyumu gösterir. Uyum iyiliği indeksi (GFI, Goodness of Fit Index), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI, Comparative Fit Index) ve NFI; 0,90 veya daha üstü değerler kabul edilir uyumu gösterir. Yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA, Root Mean Square Error of Approximation); 0,10 altı değerler kabul edilebilir uyumu gösterir. Doğrulayıcı faktör analizi ile elde ettiğimiz Ki-kare istatistiği (CMIN) $4,8 < 5$, uyum iyiliği indeksi (GFI, Goodness of Fit Index) $,950 > 0,90$, karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI, Comparative Fit Index) $,963 > 0,90$, normlaştırılmış uyum indeksi (NFI, Normed Fit Index) $,959 > 0,90$ ve Yaklaşık hataların ortalama kare kökü (RMSEA, Root Mean Square Error of Approximation) $,063 < 0,5$ bulunarak oluşturulan ölçek modelinin doğrulayıcı faktör analizi yapmaya uygun olduğu gözlemlenmektedir.

Şekil 1. GMBÖ Modelin Path Diagramı

Tablo 6. GMBÖ Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları Değerleri

Madde	Faktörler	Regresyon katsayısı
8	Kişisel gelişim	,688
6	Kişisel gelişim	,753
5	Kişisel gelişim	,615
4	Kişisel gelişim	,642
3	Kişisel gelişim	,791
2	Kişisel gelişim	,820
1	Kişisel gelişim	,761
7	Duyarlılık	,725
9	Duyarlılık	,700
10	Duyarlılık	,830
11	Duyarlılık	,762
12	Duyarlılık	,781
13	Duyarlılık	,794
14	Duyarlılık	,794
15	Duyarlılık	,708
16	Duyarlılık	,685
17	Duyarlılık	,701

Tablo 6’da standardize edilmiş regresyon katsayıları maddelerin temsil ettiği alt boyutu açıklama gücünü gösterir yani faktör yükleridir.

Doğrulayıcı faktör analizi ile oluşturulan bu katsayıların 0,4 ün altında olmadığı ve 0,5 den yüksek güce sahip olduğu maddelerin faktörleri yeterli düzeyde açıklaya bilindiğini göstermekte ve oluşturulan modelin yeterli bir ölçme modeli olduğu görülmektedir.

Tablo 7.Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeğinin İç Tutarlılığının Belirlenmesinde Kullanılan Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları Aşağıda Tabloda Verilmiştir.

Ölçek ve Alt Boyutları	Cronbach Alfa katsayısı
Beklenti ölçeği	,942
Duyarlılık (1.faktör)	,926
Kişisel gelişim (2.faktör)	,884

Alt boyutlar incelediğinde Cronbach alfa katsayıları birinci faktörde, 926 ve ikinci faktör de, 884. Bu değerler gayet yüksek düzeyde güvenilirliği gösterirken ölçeğin bütününde ki alfa katsayısı, 942 olarak hesaplanmış olup iç tutarlılığın gayet yüksek olduğunu göstermiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı Gençlik Merkezlerinde etkinliklere katılan bireyler örnekleminde Gençlik Merkezlerinde Etkinliklere katılan bireylerin beklenti düzeylerine etki eden faktörlerin belirlenmesine yönelik “Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeği (GMBÖ)” geliştirilmesi ve geçerlik ve güvenilirliğinin yapılmasıdır. Ölçeğin geçerliliğiyle ilgili ilk aşamalardan birinin yapının tanımlanması olduğu ifade edilmektedir (MacKenzie, S.B., Podsakoff, P.M. ve Podsakoff, N.P. (2011).

Yapının belirlenmesi için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) dan yararlanılmıştır. Faktör analizine başlamadan önce örneklem sayısının büyüklüğü değerlendirilmiştir. Büyüköztürk (Büyüköztürk Ş., 2002) ölçekteki madde sayısının 3 ve fazlası kadar örneklemin faktör analizi için uygun olduğunu belirtmektedir. Araştırma kapsamında 2053 kişiye ulaşılmıştır. Dolayısıyla faktör analizi yapmak için istenen örneklem büyüklüğüne fazlasıyla ulaşıldığı söylenebilir. Açıklayıcı faktör analizinde (AFA) çalışma grubundan toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla KMO ve Barlett testleri yapılmış ve KMO .956 ve Barlett testi χ^2 değeri ise, 21985,723 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. KMO'nun .60'dan yüksek, Barlett testinin de anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Pallant, J. (2005). Seçer, İ. (2015)

Ortak varyans tablosunda bulunan faktör yükleri incelendiğinde madde çıkarma işlemine gerek olmadığı görülmektedir. Ölçeği oluşturacak olan bu maddelerin öz değerleri 1 den büyük olanlar faktör yani alt boyutları oluşturacaklardır. Öz değerler tablosunda da görüldüğü üzere iki adet faktör oluşmuştur. Bu alt boyutlar maddelerdeki değişimin %61 ini açıklayabilmektedirler. Bu yüzden yeterli olarak adlandırılmaktadır ve literatürde %50-%60 aralığı yeterli olarak görülür.

Kline (2011) ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında açıklanan varyans oranının en az % 40 olması gerektiğini belirtmektedirler. Bu doğrultuda araştırma sürecinde açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen % 61 varyans değerinin ölçeğin faktör yapısına karar vermek yeterli olduğu söylenebilir. Açıklayıcı faktör analizi sonucu 17 maddenin özdeğeri 1'den yüksek 2 faktör altında olduğu, madde faktör yük değerleri ise duyarlılık alt boyutu için .58 ile .83, kişisel gelişim alt boyutu için .53 ile .75 arasında sıralandığı gözlenmiştir. Madde yük değerlerinin, 53 ile ,72 arasında değiştiği görülmüştür. Oluşan faktörlere alan yazına ve madde içeriklerine uygun olarak isimler verilmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha değerleri; “duyarlılık” boyutunda ,92, “kişisel gelişim” boyutunda” ,88 ve ölçeğin tamamında ise .94 olarak bulunmuştur.

Gençlik Merkezlerinde etkinliklere katılan bireylere yönelik algılanan beklenti ölçeğinin AFA sonucunda elde edilen iki faktörlü yapısının model uyumunu incelemek için Ki-kare istatistiği (CMIN), GFI, CFI, NFI ve RMSEA yaygın kullanılan model uyum ölçütleridir. Ki-kare istatistiği, $\chi^2/df < 5$ ise kabul edilebilir bir uyumu gösterir. Uyum iyiliği indeksi (GFI, Goodness of Fit Index) , karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI, Comparative Fit Index) ve NFI; 0,90 veya daha üstü değerler kabul edilir uyumu gösterir. Yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA, Root Mean Square Error of Approximation); 0,10 altı değerler kabul edilebilir uyumu gösterir. Doğrulayıcı faktör analizi ile elde ettiğimiz Ki-kare istatistiği (CMIN) $4,8 < 5$, uyum iyiliği indeksi (GFI, Goodness of Fit Index) ,950 $> 0,90$, karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI, Comparative Fit Index) ,963 $> 0,90$, normlaştırılmış uyum indeksi (NFI, Normed Fit Index) ,959 $> 0,90$ ve Yaklaşık hataların ortalama kare kökü (RMSEA, Root Mean Square Error of Approximation) ,063 $< 0,5$ bulunarak oluşturulan ölçek modelinin doğrulayıcı faktör analizi yapmaya uygun olduğu gözlemlenmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile oluşturulan katsayıların 0,4 ün altında olmadığı ve 0,5 den yüksek güce sahip olduğu maddelerin faktörleri yeterli düzeyde açıklayabildiğini göstermekte ve oluşturulan modelin yeterli bir ölçme modeli olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinden elde edilen bulgular GMBÖ Ölçeğinin yapı geçerliğine sahip olduğu şeklinde değerlendirilebilir. GMBÖ ölçeğine ilişkin olarak yapılan güvenilirlik analizi sonucunda elde edilen değerlerin tamamının ölçeğin güvenilir olduğu şeklinde değerlendirilebilmesine olanak sağlayacak düzeyde olduğu ve ölçeğin iç tutarlılığa ve

güvenirliğine sahip olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Seçer, İ. 2015; Landis ve Koch, 1977 ve Robinson, Shaver ve Wrightsman, 1991 ölçek geliştirme ve uyarlama süreçlerinde güvenilirlik katsayılarının ,70 ve üzerinde bir değere sahip olmasının ölçeğin güvenilir kabul edilebilmesi için yeterli olduğunu ileri sürmektedirler. Bu kapsamda ölçeğin gerek alt faktörlerinin sahip olduğu değerler ve gerekse de ölçek toplamının sahip olduğu değerler göz önünde bulundurulduğunda güvenilirlik kriterlerinin sağlandığı söylenebilir.

Sonuç olarak GMBÖ ölçeğine ilişkin Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinden elde edilen bulgular ve güvenilirlik analizlerinden elde edilen bulgular doğrultusunda Gençlik Merkezleri Beklenti Ölçeğinin (GMBÖ) 17 soru ve iki alt boyuttan oluşan ölçeğin alan araştırmalarında kullanılabilir türde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Alpar REHA. Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinde Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik Detay Yayıncılık Ankara 2014 sayfa 477
- Aydın, E. (2012). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon., s.18
- Büyüköztürk, Ş., (2002). Faktör analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi. 32, 470-483
- Heaven C, Tubridy M, Global Youth Culture and Youth Identity, chapter 11, page. 150,2002
<http://anket.gsb.gov.tr/survey.aspx/GenclikMerkeziMemnuniyetAnketi> 19.10.2017
- Jussim L, jacquelynne E, Stephanie M. (1996) Social perception, social stereotypes, and teacher expectations: accuracy and the quest for the powerful self-fulfilling prophecy. *Advanced in experimental social psychology*, 28: 281-287
- Kline, R. B. (2011). *An Easy Guide To Factor Analysis*. New York: TheGuilfordPress
- Landis, J. R. and Koch, G. G. (1977). "The measurement of Observer Agreement for Categorical Data". *Biometrics*, 33.
- M. Hashem Pesaran. *The limits to rational expectations*: Basic Blackwell, Oxford, 1987
- MacKenzie, S.B., Podsakoff, P.M. ve Podsakoff, N.P. (2011). Construct measurement and validation procedures in MIS and behavioral research: Integrating new and existing techniques. *MIS Quarterly*, 35(2), 293-334
- Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows*. Australia: Australian Copyright.
- Robinson, J. P., Shaver, P. R. ve Wrightsman, L. S. (1991). *Criteria For Scale Selection And Evaluation In Measure Of Personality And Social Psychological Attitudes*. San Diego: California Academic Press)
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik Test Geliştirme ve Uyarlama Süreci: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Türk Dil Kurumu "genç" maddesi. www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.01.2020)

Vroom, VH. Work and motivation. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 1964.

Yılmaz M. Gençlik Merkezi Gönüllülerinin Faaliyetlere Katılım Nedenleri ve Motivasyonel Faktörlerin Analizi, Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Gençli ve Spor Uzmanlık tezi, Ankara, 2015: 61